

"İçtihat Metni"

İNCELENEN KARARIN

MAHKEMESİ : ... Bölge Adliye Mahkemesi 34. Hukuk Dairesi

SAYISI : 2021/2536 E., 2022/2929 K.

FER'İ MÜDAHİL : ...

vekili Avukat ...

DAVA TARİHİ : 23.10.2020

KARAR : Esastan Ret

İLK DERECE MAHKEMESİ : ... Anadolu 20. İş Mahkemesi

SAYISI : 2020/417 E., 2021/239 K.

Taraflar arasındaki hizmet tespiti davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın hak düşürücü süre nedeniyle reddine karar verilmiştir.

Kararın davacı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince başvurunun esastan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi ... tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dilekçesinde özetle; müvekkilinin 01.10.2006-07.03.2009 tarihleri arasında davalı ... Üniversitesinde ücretli öğretim görevlisi olarak çalıştığını, fakat çalışmış olduğu bu döneme ilişkin olarak hak etmiş olduğu SGK primleri kurum tarafından yatırılmadığı, açıklanan bu nedenlerle davamızın kabulü ile müvekkilin 01.10.2006-07.03.2009 tarihleri arasında davalı Üniversite nezdinde fiili olarak çalıştığının tespitine çalışma süreleri boyunca ödenmeyen SGK primlerinin ödenmesine, yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı üzerinde bırakılmasına karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili dilekçesinde özetle; Yüksekokulun husumet ehliyeti olmadığını, 5 yıllık hak düşürücü süre dolduğunu ileri ileri sürerek hak düşürücü içinde açılmayan davanın reddini, ayrıca 5434 sayılı Kanun'a tabi çalışma olduğu halde idari yargının görevli olacağı, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 31 inci maddesine göre saat ücret karşılığı görevlendirilen öğretim elemaları ile kamu idarelerinde ders ücreti karşılığı görev verilenlerin SSK primi kesilmesi 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanun'da belirlenmiş, bu şekilde çalıştırılanların kazançları 5510 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesi (a) bendi kapsamında SGK primine tabi olmuştur. Bu tarihten önceki mevzuatlarda ders ücreti karşılığı çalışmaların prime esas kazanç getirici faaliyet olacağına ilişkin bir hüküm olmadığını, ayrıca ders saati ücreti karşılığı verdiği hizmetin bağlılık ilişkisi kurulmadığından İş Kanunu kapsamında işçi işveren ilişkisi olarak

olacağına ilişkin bir hüküm olmadığını, ayrıca ders saati ücreti karşılığı verdiği hizmetin bağlılık ilişkisi kurulmadığından İş Kanunu kapsamında işçi işveren ilişkisi olarak değerlendirilmesi de mümkün olmayacağını, davacının iddia konusu dönem itibarıyla 506 sayılı Kanun'a tabi hizmetlerinin olup olmadığı irdelendiğinde; 506 sayılı Kanun'da prime esas kazancın iş kanunu çerçevesinde işçi işverenlik ilişkisine bağlı olarak elde edilmesinin öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Davacı, davalı Üniversitede 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında da istihdam edilmediğinden, iddia konusu dönem için yürürlükte bulunan 506 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması mümkün olmadığı, davacının üniversitede 2547 sayılı Kanun'un 31 inci maddesi kapsamında saat ücreti mukabilinde ders vermiş olup, yapılan ücret ödemesi 4857 sayılı Kanun kapsamında istihdamı zorunlu kılmadığından, 506 sayılı Kanun kapsamında prime esas kazanç olarak değerlendirilemeyeceğini, mezkur ödemeler 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında üniversite ile davacı arasında işçi işverenlik ilişkisi oluşturmayacağından davacının bu husustaki iddialarına da itiraz etmek gerektiğini, davacının yukarıda zikredilen mevzuat kapsamında 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önceki dönemde prime esas alınacak istihdamını gerektirir hizmetinin olmadığı sonraki dönemde ise taleplerin 5 yıllık hak düşümü süre içinde yapılmadığı açık olduğundan davanın reddini talep etmek gerekmiştir.

Fer'i müdahil Kurum vekili cevap dilekçesinde özetle; hak düşürücü sürenin gerçekleştiğini belirterek davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile davanın hak düşürücü süre nedeniyle reddine, karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. İstinaf Sebepleri

Davacı istinaf dilekçesinde özetle; Yerel Mahkemenin vermiş olduğu hukuka aykırı kararın bozularak, taleplerimiz doğrultusunda davamızın kabulü ile, müvekkilin 01.10.2006 ile 07.03.2009 tarihleri arasında davalı Üniversite nezdinde fiil olarak çalıştığına tespitine, çalışma süreleri boyunca ödenmeyen SGK primlerinin ödenmesine, yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı üzerine bırakılmasına karar verilmesi belirterek kararın kaldırılarak davanın kabulüne karar verilmesini talep etmiştir.

C. Gereke ve Sonuç

Davacı adına düzenlenmiş dava konusu dönem içerisinde hak düşürücü süreyi kesen nitelikte bilgi ve belgenin mevcut bulunmadığı, keza davalı işverenlerce düzenlenen ücret bordrolarında sigorta prim kesintisinin yapılmadığının anlaşılmasına göre davacı vekilinin istinaf başvurusunun 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-b.1 maddesi gereğince esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davacı temyiz dilekçesinde özetle; Müvekkilim, 01.10.2006 ile 07.03.2009 tarihleri

Davacı temyiz dilekçesinde özetle; Muvakkilim 01.10.2006 ile 07.03.2009 tarihleri arasında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulunda, Ücretli Öğretim Görevlisi olarak çalışmıştır. Fakat, müvekkilin ücretli öğretim görevlisi olarak çalışmış olduğu dönemlere ilişkin olarak, hak etmiş olduğu SGK primleri yatırılmadığını, davalı işveren müvekkili belirtmiş olduğumuz dönemlere ilişkin olarak müvekkilin çalışma süresini SGK'ya bildirmemiş olması sebebiyle, özlük haklarında ve emeklilik sürecinde geriye dönüşü olmayan sorunlara sebep olacağını, hak düşürücü sürenin gerçekleşmediğini kararının bozulmasına karar verilmesini istemiştir.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, hizmet tespiti istemine ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

1.Sigortalı hizmetin tespiti davaları kamu düzenini ilgilendirmekte olup, bu niteliği gereği özel bir duyarlılık ve özenle yürütülmesi gerekmektedir. Bu davaların kanuni dayanağı 506 sayılı Kanun'un 79. maddesinin 10. fıkrası olup bu bentte "Yönetmelikle tespit edilen belgeleri işveren tarafından verilmeyen veya çalıştıkları kurumca tespit edilmeyen sigortalıların hizmetlerinin geçtiği yılın sonundan başlayarak 5 yıl içerisinde mahkemeye başvurarak hizmet tespiti isteyebilecekleri" açıklanmıştır. Anlaşılacağı üzere, çalışmanın tespiti istemiyle hak arama yönünden kanun ile getirilen süre, doğrudan doğruya hakkın mevcudiyetini etkileyen hak düşürücü niteliktedir ve dolması ile hak bir daha canlanmamak üzere ortadan kalkmaktadır. Söz konusu Kanun'un kabul edilip, yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla beş yıl olarak öngörülen süre, 09.07.1987 tarihinde yürürlüğe giren 3395 sayılı Kanun'un 5. maddesiyle on yıla çıkarılmış, daha sonra 07.06.1994 tarihinde yürürlüğe giren 3995 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle yeniden beş yıl olarak düzenlenmiş olup, hâlen geçerliliğini korumaktadır.

2.Bu kapsamda işe giriş bildirgesi düzenlenmediği veya düzenlenmesine karşın kanuni hak düşürücü süre içerisinde Kuruma verilmediği, bu süre içerisinde Kuruma verilen dönem bordroları ile bildirim yapılmadığı, sigorta primlerinin Kuruma yatırılmadığı, çalışmanın varlığı yönünde sigorta müfettişince herhangi bir saptamanın söz konusu olmadığı durumlarda, hizmetin varlığını ileri süren kişilerin hak düşürücü süre gerçekleşmeden yargı yoluna başvurusu zorunludur.

3.İşverenin, çalıştırmış olduğu sigortalılara ait hangi belgeleri Kuruma vermesi gerektiği 506 sayılı Kanun'un 79. maddesinin 1. fıkrasında açıkça ifade edildiği üzere yönetmeliğe bırakılmıştır. Atıf yapılan Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinde işverence verilecek belgeler düzenlenmiştir. Bunlar, aylık sigorta primleri bildirgesi, dört aylık sigorta primleri bordrosu, sigortalı hesap fişi vs.dir. Yönetmelikte sayılan bu belgelerden birisinin dahi verilmiş olması hâlinde artık Kanun'un 79. maddesinin 10. fıkrasında yer alan hak düşürücü süreden söz edilemez. Yargıtay uygulamasında anılan maddenin yorumu geniş tutulmakta; eğer sayılan belgelerden birisi işveren tarafından verilmişse burada Kurumun işçinin çalışmasından haberdar olduğu ve artık hizmet tespiti davası için hak düşürücü sürenin varlığından söz edilemeyeceği kabul edilmektedir. Diğer taraftan, Kurum tarafından yapılan bir tespitin olması hâlinde de aynı kabul şekline ulaşılmaktadır.

3. Değerlendirme

1.Bölge adliye mahkemelerinin nihai kararlarının bozulması 6100 sayılı Kanun'un 371 inci maddesinde yer alan sebeplerden birinin varlığı hâlinde mümkündür.

2. Somut olaya gelince, davacının 01.10.2006 ile 07.03.2009 tarihleri arası hizmet tespiti talebi bakımından, davalı işyerlerinden işe giriş bildirgesinin düzenlenmemesi ve Kuruma herhangi bir şekilde hizmet bildirimini ile ücretinden prim kesintisi de yapılmaması, yönetmelikte belirtilen belgelerin bulunmaması karşısında hizmet tespiti isteminin dava tarihi itibarıyla hak düşürücü süreye uğradığı açıktır.

3.Temyizen incelenen karar, tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dayandıkları belgelere, uyuşmazlığa uygulanması gereken hukuk kuralları ile hukuki ilişkinin nitelendirilmesine, dava şartlarına, yargılama ve ispat kuralları ile kararda belirtilen gerekçelere göre usul ve kanuna uygun olup davacı vekilinin temyiz dilekçesinde ileri sürülen nedenler kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmemiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının 6100 sayılı Kanun'un 370 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca ONANMASINA,

Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

06.03.2023 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

...